

04070, м. Київ, вул. Борисоглібська, буд. 3, 5-й поверх,
тел: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, веб-сайт: www.unba.org.ua

5th floor, 3 Borysoglibska st., Kyiv, 04070, Ukraine
phone: +38 (044) 392-73-71
email: info@unba.org.ua, web-site: www.unba.org.ua

РІШЕННЯ № 111

Про надання роз'яснення щодо укладення договорів про надання правничої допомоги шляхом приєднання до публічної оферти, використання електронної форми договору та розміщення інформації про правничу допомогу на вебсайтах

«18» жовтня 2025 року

с. Плав'я, Львівська область

Рада адвокатів України, розглянувши звернення адвокатів Ігнатка В.І. від 17 червня 2025 року та Пересоляка О.С. від 03 червня 2025 року про надання роз'яснення щодо укладення договору про надання правничої допомоги шляхом приєднання клієнта до умов публічного договору (публічної оферти) та інших пов'язаних з цим питань, в контексті положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Правил адвокатської етики, керуючись статтями 55, 57 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Положенням про Раду адвокатів України, Регламентом Ради адвокатів України, **вирішила:**

1. Затвердити роз'яснення щодо укладення договорів про надання правничої допомоги шляхом приєднання до публічної оферти, використання електронної форми договору та розміщення інформації про правничу допомогу на вебсайтах (додається).
2. В.о. Секретаря Ради адвокатів України про прийняте рішення повідомити заявників, а також опублікувати його на офіційному вебсайті Національної асоціації адвокатів України.

Голова Ради адвокатів України

/підпис/

Лідія ІЗОВІТОВА

В.о. Секретаря Ради адвокатів України

/підпис/

Ганна ЛАЗАРЧУК

«Про надання роз'яснення щодо укладення договорів про надання правничої допомоги шляхом приєднання до публічної оферти, використання електронної форми договору та розміщення інформації про правничу допомогу на вебсайтах»

Рада адвокатів України, розглянувши звернення щодо правомірності укладення договорів про надання правничої допомоги шляхом приєднання до публічної оферти, використання електронної форми договору, а також щодо розміщення на вебсайтах інформації про надання правничої допомоги стосовно питань призову, мобілізації, перетину державного кордону, оскарження рішень військово-лікарських комісій, керуючись Конституцією України, Цивільним кодексом України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Законом України «Про рекламу», Законом України «Про електронну комерцію», Законом України № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», Правилами адвокатської етики, взявши до уваги пропозиції членів Ради адвокатів України, у межах компетенції надає таке роз'яснення.

1. Щодо правової природи договору про надання правничої допомоги

Відповідно до статті 626 ЦК України, договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків.

Відповідно до статті 6 ЦК України, сторони можуть укладати договори, не передбачені актами цивільного законодавства, а також визначати зміст договору на власний розсуд, якщо це не суперечить закону.

Стаття 627 ЦК України конкретизує принцип свободи договору і встановлює, що сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості.

Пункт 2 частини 1 статті 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначає поняття адвокатської діяльності. Пункт 4 частини 1 статті 1 цього Закону встановлює, що договір про надання правничої допомоги – це домовленість, за якою адвокат (адвокатське бюро, адвокатське об'єднання)

зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правничої допомоги клієнту, а клієнт зобов'язується оплатити надання правничої допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору.

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Правилами адвокатської етики встановлено випадки, коли адвокат зобов'язаний відмовити в укладенні договору або припинити його виконання (зокрема, у разі конфлікту інтересів, наявності обставин, що перешкоджають незалежному здійсненню адвокатської діяльності тощо).

Таким чином, спеціальне регулювання адвокатської діяльності передбачає право та в окремих випадках обов'язок адвоката відмовити у прийнятті доручення. Це виключає можливість покладення на адвоката обов'язку укладати договір про надання правничої допомоги з кожним, хто звертається.

2. Публічний договір, договір приєднання та публічна оферта

Стаття 633 ЦК України визначає поняття публічного договору, за яким підприємець бере на себе обов'язок здійснювати продаж товарів, виконання робіт чи надання послуг кожному, хто до нього звернеться, на однакових умовах.

Стаття 634 ЦК України регулює договір приєднання, умови якого встановлені однією зі сторін у формулярах або інших стандартних формах і можуть бути прийняті другою стороною не інакше як шляхом приєднання до запропонованого договору в цілому.

Загальні положення ЦК України про оферту та акцепт (статті 641–642) допускають можливість публічного звернення пропозиції укласти договір (публічна оферта) з подальшим приєднанням контрагента шляхом її акцепту.

Слід розрізняти поняття «публічний договір» (стаття 633 ЦК України), «договір приєднання» (стаття 634 ЦК України) та «публічна оферта» (загальні положення про оферту й акцепт). Сам по собі факт використання публічної оферти або стандартних умов договору не означає, що договір є «публічним» у розумінні статті 633 ЦК України, тобто таким, за яким зобов'язальна сторона не має права відмовити в укладенні договору будь-якому споживачеві. Для договору про надання правничої допомоги проблемним є саме режим публічного договору, а не застосування механізму договору приєднання чи публічної оферти як способу вираження волі сторін.

Таким чином, договір про надання правничої допомоги за своєю правовою природою не є публічним договором у розумінні статті 633 ЦК України. Встановлення для адвоката, адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання

обов'язку укласти договір з «кожним, хто звернеться», суперечить спеціальним нормам Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (зокрема статтям 21, 28) та Правилам адвокатської етики, що передбачають випадки, коли адвокат зобов'язаний відмовитися від укладення договору або припинити його виконання.

Разом із тим, адвокат, адвокатське бюро чи адвокатське об'єднання можуть використовувати типовий текст договору про надання правничої допомоги, у тому числі розміщений у відкритому доступі (на вебсайті), та укласти договори як договори приєднання відповідно до статті 634 ЦК України, за умови індивідуальної ідентифікації клієнта, узгодження предмета доручення та дотримання вимог профільного законодавства й Правил адвокатської етики.

3. Щодо застосування Закону України «Про електронну комерцію» та електронної форми договору

Законом України «Про електронну комерцію» визначено правові засади здійснення діяльності у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів, виконання робіт і надання послуг з метою отримання прибутку із застосуванням інформаційно-комунікаційних систем.

Положення цього Закону не змінюють спеціального правового статусу адвоката та не врегульовують особливостей укладення договору про надання правничої допомоги.

Таким чином, положення Закону України «Про електронну комерцію» поширюються не на будь-які види цивільно-правових договорів, а лише на ті, що стосуються отримання прибутку та здійснення господарської діяльності у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів із використанням інформаційно-комунікаційних систем. Разом з тим, укладення договору про надання правничої допомоги в електронній формі (у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем) допускається за умови дотримання вимог профільного Закону та Правил адвокатської етики.

Рішенням Ради адвокатів України від 27.05.2017 № 146 зазначено, що дія Закону України «Про електронну комерцію» не поширюється на правовідносини щодо укладення договорів про надання правничої допомоги, що не позбавляє права адвокатів укласти такі договори за допомогою інформаційно-телекомунікаційних систем або у інший спосіб з дотриманням вимог, встановлених Конституцією України та Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Тобто Рада адвокатів України виходить з того, що електронна форма договору є припустимою, якщо вона не змінює

його правової природи та не суперечить спеціальним вимогам до адвокатської діяльності.

4. Щодо виконання обов'язків з фінансового моніторингу

Закон України № 361-IX «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» відносить адвокатів, адвокатські бюро та адвокатські об'єднання до спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

Здійснення обов'язків спеціально визначеного суб'єкта фінансового моніторингу адвокатом є неможливим без встановлення відносин з клієнтом, зокрема без його ідентифікації та верифікації, збирання й зберігання передбачених законом відомостей.

Форма укладення договору (письмова, електронна тощо) сама по собі не перешкоджає належному виконанню обов'язків з фінансового моніторингу, за умови що адвокат забезпечує ідентифікацію та верифікацію клієнта, збирання необхідних відомостей та належний облік документів, у тому числі з використанням технічних засобів дистанційної ідентифікації, передбачених законодавством.

5. Щодо розміщення інформації про правничу допомогу (реклама)

Відповідно до статті 13 Правил адвокатської етики адвокату дозволяється інформувати суспільство про свою професійну діяльність за умови дотримання вимог законодавства про рекламу, принципів достовірності, об'єктивності та коректності, недопущення введення в оману, гарантування результату чи закликів до протиправної поведінки.

Закон України «Про рекламу» забороняє недобросовісну, неправдиву, приховану та іншу рекламу, що вводить в оману споживачів або пропагує порушення закону.

Розміщення на вебсайтах адвокатів, адвокатських об'єднань чи бюро інформації про надання правничої допомоги з питань призову, мобілізації, перетину державного кордону, оскарження рішень військово-лікарських комісій тощо саме по собі не є порушенням Правил адвокатської етики, за умови що така інформація відповідає статті 13 Правил адвокатської етики, не містить обіцянок гарантованого результату, не вводить потенційних клієнтів в оману, не заохочує до протиправної поведінки та не має дискримінаційного чи недобросовісного характеру.

При публічному інформуванні про правничу допомогу у «чутливих» категоріях справ (зокрема щодо мобілізації, перетину кордону, проходження ВЛК) адвокати мають особливо ретельно дотримуватися вимог об'єктивності, достовірності та стриманості формулювань, уникаючи будь-яких натяків на обхід закону чи «гарантоване» досягнення бажаного результату.

6. Узагальнюючі висновки

1. Договір про надання правничої допомоги за своєю правовою природою не є публічним договором у розумінні статті 633 ЦК України. Надання йому ознак публічного договору, зокрема встановлення обов'язку укласти його з невизначеним колом осіб без права відмови у передбачених законом випадках, суперечить спеціальному регулюванню адвокатської діяльності.

2. Укладання договору про надання правничої допомоги як публічного договору шляхом приєднання клієнта до загальних умов, розміщених у публічній оферті, не узгоджується зі статтею 633 ЦК України, не відповідає вимогам Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і Правил адвокатської етики. Використання публічної оферти та договору приєднання можливе лише як технічний спосіб укладення індивідуального договору про надання правничої допомоги за умови дотримання зазначених вимог, індивідуальної ідентифікації клієнта та збереження за адвокатом права відмовити в укладенні договору у випадках, передбачених законом.

3. Електронна форма договору про надання правничої допомоги, у тому числі із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних систем, є допустимою за умови дотримання вимог Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Правил адвокатської етики та законодавства про фінансовий моніторинг. Закон України «Про електронну комерцію» не змінює правової природи такого договору.

4. Форма укладення договору (у тому числі шляхом приєднання до стандартних умов, розміщених на вебсайті) не звільняє адвоката, адвокатське бюро чи адвокатське об'єднання від виконання обов'язків спеціально визначеного суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

5. Розміщення на вебсайтах інформації про надання правничої допомоги щодо мобілізації, призову, перетину державного кордону, оскарження рішень ВЛК тощо допускається за умови дотримання вимог Закону України «Про рекламу» та статті 13 Правил адвокатської етики,

без використання формулювань про «гарантований результат», «100% відстрочку» чи інших, що можуть вводити в оману або заохочувати до протиправної поведінки.
